

Юрій Дідовець,
Північне територіальне юридичне управління
Юридичного департаменту Міністерства оборони України, м. Київ

ЩОДО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЖИТЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

У статті проводиться аналіз правового регулювання житлового забезпечення військовослужбовців відповідно до норм чинного законодавства. Автором виокремлено ознаки житлового забезпечення військовослужбовців як одного із видів їх соціального забезпечення, що є складовою функції держави щодо соціального захисту військовослужбовців різних категорій та членів їх сімей. Здійснено аналіз проблем правового регулювання житлового забезпечення військовослужбовців та розглянуті шляхи їх вирішення. В даній статті розкриті правові гарантії забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями, що потребують поліпшення житлових умов.

Ключові слова: соціальне забезпечення; житлове забезпечення; військовослужбовці.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Теоретико-правовий аналіз правового забезпечення військовослужбовців та членів їхніх сімей житлом є одним із найбільш проблемних і водночас актуальних питань сьогодення.

У зв'язку із подіями, які відбуваються на Сході України, анексією Криму, запровадженням нової Воєнної доктрини України, підписанням угоди про асоціацію з Європейським Союзом, проведенням на території України Операції Об'єднаних сил, пріоритетним напрямком держави є належне соціальне забезпечення військовослужбовців, зокрема житлове забезпечення та приведення існуючих механізмів відповідно до стандартів Європейського Союзу та НАТО.

Обов'язком держави в сучасних умовах є створення та розроблення дієвого фінансового механізму соціального забезпечення військовослужбовців з метою своєчасного визначення потреб та гарантування повноцінного захисту військовослужбовців.

Детальне вивчення цієї проблеми і усунення недоліків щодо забезпечення військовослужбовців житлом сприятиме ефективному функціонуванню сучасної системи соціального захисту військовослужбовців та підвищенню рівня і якості життя військовослужбовців (у тому числі, осіб звільнених з

військової служби) та їх сімей, зростанню престижу військової служби, кадрової забезпеченості Збройних Сил України.

В даній статті здійснюється дослідження правового забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями, гарантій забезпечення житлом різні категорії військовослужбовців та членів їх сімей, правових підстав та порядку забезпечення право на житло за чинним законодавством в сучасних умовах, що є актуальним питанням і потребує детального розгляду та аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій на які опирається автор.

У науці права соціального забезпечення України житлове забезпечення військовослужбовців як додатковий вид соціального забезпечення військовослужбовців залишається поза увагою українських вчених.

Окремі питання права соціального забезпечення України військовослужбовців та членів їх сімей розглядалися Н. Болотіною, С. Ветлинським, С. Пасікою, О. Сайнецьким, І. Сиротою, Б. Сташківим, М. Шишлюком, Л. Цюкалом та іншими.

Деякою мірою правове забезпечення військовослужбовців житлом розглядали А. Мельник, А. Мінаєв, М. Шишлюк, але реформування Воєнної доктрини, внесення змін у чинне законодавство, прийняття нових підзаконних актів сприяє дослідженню правових гарантій забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житлом та реальному механізму забезпечення їх конституційного права на соціальне забезпечення – права на житло.

Метою статті є аналіз оцінка правового регулювання житлового забезпечення військовослужбовців як одного із видів соціального забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Деякі науковці стверджують, що поняття «соціальний захист» більш ширше, ніж поняття «соціальне забезпечення» та є його складовою.

З прийняттям Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» поняття «соціальне забезпечення» було

замінено на «соціальний захист», оскільки до цього часу до військовослужбовців застосовувався термін «соціальне забезпечення».

В даному дослідженні застосовується історичний, порівняльний, систематичний методи та методи аналізу і синтезу норм чинного законодавства щодо правового забезпечення жилими приміщення військовослужбовців, які потребують поліпшення житлових умов.

Військова служба відноситься до специфічної сфери діяльності, тому військовослужбовці для якісного виконання своїх обов'язків потребують різних видів соціального забезпечення: матеріального, продовольчого, речового, житлового, медичного та інших.

Житлове забезпечення військовослужбовців є складовим елементом їх соціального забезпечення, що і є одним із елементів соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей.

М. О. Шишлюк вважає, що саме система матеріального забезпечення і є додатковим видом соціального захисту військовослужбовців, до якої входить грошове, житлове, речове, медичне і продовольче забезпечення [1, с. 283].

Як зазначає Л. В. Цюкало різниця між соціальним захистом військовослужбовців та соціальним захистом інших працездатних громадян полягає в тому, що військовослужбовці, виконуючи конституційний обов'язок щодо захисту Вітчизни, обмежені у ряді конституційних прав та свобод. Тому зазначені обставини потребують здійснення особливих заходів відносно зниження або запобігання негативного впливу соціальних ризиків на військовослужбовців, які через особливості своєї службової діяльності не мають іншого джерела отримання гідних умов до існування [2].

О. П. Сайнецький зазначає, що військовослужбовці – це особи, які знаходяться в особливих умовах, умови життя яких суттєво відрізняються від умов життя інших осіб. Тому, до даної категорії осіб слід застосовувати саме соціальне забезпечення, яке є конкретним втіленням заходів соціального захисту в особливих випадках, за умови настання соціального ризику [3, с. 208].

Такої ж думки дотримується і С. П. Пасіка, який відстоює позицію, що до військовослужбовців та членів їх сімей доцільно застосовувати термін «соціальне забезпечення», а «соціальний захист» – до осіб, звільнених з військової служби, таких, що втратили спроможність самотійно забезпечувати себе та свою сім'ю на належному рівні. Він вважає, що соціальне забезпечення військовослужбовців – це система економіко-правових заходів, спрямованих державою на надання військовослужбовцям належного рівня грошового, медичного, житлового, речового, продовольчого та інших видів забезпечення для забезпечення їх життєдіяльності, враховуючи складність виконання покладених на них спеціальних завдань [4].

Вважаємо за доцільне застосування поняття соціальне забезпечення військовослужбовців, хоча законодавчого визначення його не існує.

Згідно із статтею 1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», соціальний захист військовослужбовців – це діяльність (функція) держави, спрямована на встановлення системи правових і соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до особливого виду їх службової діяльності, статусу в суспільстві, підтримання соціальної стабільності у військовому середовищі. Це право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, у старості, а також в інших випадках, передбачених законом [5].

Аналізуючи наведені наукові визначення соціального забезпечення та соціального захисту військовослужбовців, Л. В. Цюкало визначив соціальний захист військовослужбовців ЗС України як діяльність держави, спрямовану на встановлення правових норм, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, соціальних пільг, гарантій та компенсацій для задоволення матеріальних і духовних потреб військовослужбовців відповідно до їх особливого виду діяльності, підтримання їхнього статусу в суспільстві, а

соціальне забезпечення військовослужбовців ЗС України автор визначив як заходи по перерозподілу коштів Державного бюджету України щодо надання грошового та матеріального забезпечення військовослужбовцям та членам їх сімей з метою компенсації, зниження або запобігання негативного впливу соціальних ризиків на військовослужбовців, які через особливості своєї службової діяльності не мають іншого джерела отримання гідних умов до існування [2].

Соціальне забезпечення полягає в безпосередньому наданні державою в особі Міністерства оборони України виплат у грошовій та натуральній формі військовослужбовцям, які мають на них право, зокрема і забезпечення житлом.

Правове забезпечення військовослужбовців житлом має тривалу історію. Як зазначає А. Мельник: «З огляду на історичні особливості територіального та адміністративного устрою України, основу чинного житлового законодавства становить радянське законодавство, яке давно не відповідає наявним ні політичним, ні соціально-економічним умовам і, зрозуміло, потребує кардинальних змін» [6].

Проведений історичний аналіз забезпечення військовослужбовців житлом А. Мельник робить висновок про те, що в дореволюційні часи за часів Союзу РСР питання житлового забезпечення військовослужбовців не було проблемним, оскільки вирішувались, як правило, вчасно та без суттєвих складнощів [6].

Тенденція надання переваг у житловому забезпеченні військовослужбовців порівняно з іншими категоріями громадян поступово перейшла до України і збережена в сучасному законодавстві.

Відповідно до статті 17 Конституції України держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей [7].

У статті 47 Конституції України зазначено, що кожен має право на житло, а також визначено, що громадянам, які потребують соціального

захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону [7].

Згідно із статтею 48 Конституції України, кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло [7].

Військовослужбовці наділені спеціальним правовим статусом особи та відносяться до громадян, яким держава гарантує надання житлових приміщень, що здійснюється та фінансується за рахунок коштів як державного бюджету, спрямованих безпосередньо на Збройні Сили України через Міністерство оборони України, так і за рахунок коштів, затверджених у кошторисі Міністерства соціальної політики України, а також місцевих бюджетів з урахуванням наявних пільг різним категоріям військовослужбовців та членів їх сімей (участь в бойових діях, отримання інвалідності, ушкодження здоров'я, поранення чи загибель військовослужбовця).

Правове регулювання житлового забезпечення військовослужбовців здійснюється відповідно до норм Конституції України [7], Житлового кодексу Української РСР [8], Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [5], постанови Ради міністрів УРСР і Української республіканської ради професійних спілок «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР», постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення житлом військовослужбовців та інших громадян» [9], постанови Кабінету Міністрів України «Про розмір і порядок виплати грошової компенсації військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації та Державної спеціальної служби транспорту за піднайом (найом) ними жилих приміщень» [10], Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03 серпня 2006 року № 1081 [11], Порядку визначення

розміру і надання військовослужбовцям та членам їх сімей грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02 вересня 2015 року № 728, наказу Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції з організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями» [12].

Відповідно до норм чинного законодавства житлове забезпечення військовослужбовців визначається через забезпечення жилим приміщенням в разі потреби поліпшення житлових умов.

Стаття 12 Закону України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» містить гарантії житлового забезпечення військовослужбовців різних категорій, а саме щодо:

забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями або за їх бажанням грошовою компенсацією за належне їм для отримання жиле приміщення на підставах, у межах норм і відповідно до вимог чинного законодавства;

забезпечення військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової військової служби) та членів їх сімей, які проживають разом з ними, службовими жилими приміщеннями, що повинні відповідати вимогам житлового законодавства;

надання військовослужбовцям, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше, та членам їх сімей жилих приміщень для постійного проживання або за їх бажанням грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення;

розміщення безплатно, у разі відсутності службового жилого приміщення військовослужбовців рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом і не перебувають у шлюбі, в спеціально пристосованих казармах у розташуванні військової частини, а сімейні - у сімейних гуртожитках [5].

Вищезазначений закон також містить зобов'язання військових частин щодо:

оренди для військовослужбовців та членів їх сімей жилого приміщення або за їх бажанням виплати грошової компенсації за піднайом (найом) жилого приміщення у разі відсутності можливості розміщення зазначених військовослужбовців у спеціально пристосованих казармах у розташуванні військової частини та сімейних гуртожитках;

виплати грошової компенсації за піднайом (найом) жилого приміщення для військовослужбовців офіцерського складу у разі відсутності службового жилого приміщення або оренди житла для забезпечення ним військовослужбовців та членів їх сімей або за їх бажанням;

виплати за місцем проходження військової служби грошової компенсації курсантам вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів, які мають сім'ї, за піднайом (найом) жилого приміщення у разі відсутності таких гуртожитків;

збереження за військовослужбовцями, які проходять військову службу за призовом осіб офіцерського складу, жилих приміщень, які вони займали до призову на військову службу;

незняття з обліку громадян, які проходять військову службу за призовом осіб офіцерського складу та, які потребують поліпшення житлових умов і зараховані на квартирний облік у військовій частині за місцем проходження служби;

забезпечення військовослужбовців, які проходять військову службу за призовом осіб офіцерського складу, та членів їх сімей, які проживають разом з ними, службовими жилими приміщеннями, що повинні відповідати вимогам житлового законодавства, якщо вони не займали жилих приміщень за місцем проходження служби;

розміщення, у разі відсутності службового жилого приміщення військовослужбовців, які проходять військову службу за призовом осіб

офіцерського складу і не перебувають у шлюбі, у гуртожитках, призначених для проживання одиноких громадян, а сімейні – у сімейних гуртожитках;

оренди житла у разі відсутності жилих приміщень для проживання військовослужбовців, які проходять військову службу за призовом осіб офіцерського складу, та членів їх сімей або за бажанням військовослужбовця виплати йому грошової компенсації за піднайом (найом) жилого приміщення;

збереження за військовослужбовцями, які вступили на військову службу за контрактом, право на жилу площу, яку вони займали до вступу на військову службу. Вони не можуть бути зняті з обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, за попереднім місцем проживання;

надання жилих приміщень позачергово військовослужбовцям, які вступили на військову службу за контрактом відповідно до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», за рахунок військових формувань за місцем проходження військової служби;

надання жилих приміщень позачергово сім'ям військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби, за місцем їх перебування на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов;

забезпечення жилими приміщеннями в разі потреби поліпшення житлових умов сімей військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції або забезпеченні її проведення, у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях або забезпеченні їх здійснення та загинули (померли) або пропали безвісти, здійснюється за рахунок коштів державного бюджету в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України [5, ст. 12].

Вищезазначеним законом також передбачено право на:

одержання земельної ділянки для будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд в населених пунктах обраних військовослужбовцями, які мають вислугу на військовій службі не менше 17

років, для проживання з урахуванням встановленого порядку та потребують поліпшення житлових умов;

одержання кредитів на індивідуальне житлове будівництво або придбання приватного жилого будинку (квартири) на строк до 20 років з погашенням загальної суми та відсоткових ставок за кредитами за рахунок коштів, призначених у державному бюджеті на утримання Збройних Сил України, Служби безпеки України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань військовослужбовців, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше та потребують поліпшення житлових умов;

безплатне одержання у приватну власність жилого приміщення, яке вони займають у будинках державного житлового фонду для військовослужбовців, які мають вислугу на військовій службі 20 років і більше, у разі звільнення з військової служби за станом здоров'я, віком, у зв'язку із скороченням штатів, а також звільнені з військової служби особи, які стали особами з інвалідністю I чи II групи, членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби;

залишення на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов у військовій частині військовослужбовців, що перебувають на обліку, при звільненні з військової служби в запас або у відставку за віком, станом здоров'я, а також у зв'язку із скороченням штатів або проведенням інших організаційних заходів, у разі неможливості використання на військовій службі, до одержання житла з державного житлового фонду або за їх бажанням грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення, а в разі її розформування – у військових комісаріатах і квартирно-експлуатаційних частинах районів та користуються правом позачергового одержання житла;

забезпечення жилими приміщеннями або за бажанням грошовою компенсацією за належне їм для отримання жиле приміщення за письмовою згодою осіб та повнолітніх членів їх сімей, посвідченою нотаріально, військовослужбовців, які проходили військову службу на територіях Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, Донецької та Луганської

областей, що визнані тимчасово окупованими, та продовжують службу у військових формуваннях України, а також членів їх сімей, які проживають разом із ними, отримали статус внутрішньо переміщених осіб і відповідно до вимог цієї статті забезпечені службовими жилими приміщеннями або їм надано жилі приміщення для постійного проживання на таких територіях, або які мають у приватній власності жилі приміщення, розташовані на таких територіях, якщо право власності на них набуто відповідно до законів України, та які прибули на іншу територію України [5].

У 2009 році в Закон України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» внесені зміни щодо надання грошової компенсації за належне для отримання жиле приміщення. Але держава не в змозі забезпечити належною грошовою компенсацією військовослужбовців за належне їм для отримання жиле приміщення, так як не вистачає коштів.

У липні 2018 року вступив в силу наказ Міністерства оборони України «Про затвердження Інструкції з організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей приміщеннями» від 31 липня 2018 р. № 380, інструкція якого визначає зміст та методику забезпечення жилими приміщеннями військовослужбовців Збройних Сил України (крім військовослужбовців строкової служби), а також осіб, звільнених в запас або відставку, що залишилися перебувати після звільнення з військової служби на обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов шляхом надання жилих приміщень для постійного проживання, та членів їх сімей, у тому числі членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли), зникли безвісти під час проходження військової служби, що перебувають на обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов [12].

Даною інструкцією встановлено, що забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями від Міністерства оборони України здійснюється за рахунок:

новозбудованого, вивільненого або придбаного житла;

надання грошової компенсації за належне для отримання жиле приміщення (за згодою військовослужбовця);

переобладнання нежилых приміщень фонду Міноборони у жилі [12].

Порядок виплати грошової компенсації за піднайом (найом) ними жилих приміщень визначає розмір та механізм виплати грошової компенсації за піднайом (найом) жилих приміщень категоріям військовослужбовців Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Держприкордонслужби, Держспецзв'язку та Держспецтрансслужби.

Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення житлом військовослужбовців та інших громадян» визначено порядок, який устанавлює механізм визначення розміру і надання військовослужбовцям та членам їх сімей, що перебувають разом з ними на обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, який ведеться у військових частинах, органах, підрозділах, загонах, військових навчальних закладах, установах, а у разі їх розформування – у військових комісаріатах та квартирно-експлуатаційних установах (організаціях), за їх бажанням грошової компенсації за належне їм для отримання жиле приміщення, а саме:

військовослужбовцям, які мають вислугу на військовій службі 20 і більше років, та членам їх сімей;

особам, звільнених з військової служби в запас або у відставку за віком, станом здоров'я та у зв'язку із скороченням штатів або проведенням інших організаційних заходів у разі неможливості використання на військовій службі, та членів їх сімей;

сім'ям військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби;

сім'ям померлих осіб, звільнених з військової служби в запас або у відставку за віком, станом здоров'я та у зв'язку із скороченням штатів або проведенням інших організаційних заходів [9].

Облік осіб, виплати грошових компенсацій, надання, використання житлових приміщень, тощо, здійснюються житловими комісіями військових частин.

Розподіл жилих приміщень між військовими частинами, комісаріатами та квартирно-експлуатаційними установами здійснюється пропорційно до кількості осіб, які потребують поліпшення житлових умов.

Службові жилі приміщення надаються в межах не менше визначеного рівня середньої забезпеченості громадян жилою площею в населеному пункті, але не більше 13,65 кв. м. жилої площі на одну особу.

Ряд положень Житлового кодексу УРСР зазнали суттєвих змін, але положення залишаються застарілими та не в змозі забезпечити повне регулювання тих відносин, на які він орієнтований, в тому числі і відносин щодо житлового забезпечення військовослужбовців.

Слід зауважити, що правові норми постанови Ради міністрів УРСР і Української республіканської ради професійних спілок «Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень в Українській РСР є нереальними, так як закладені в них положення не в змозі забезпечити повноту регулювання сучасних суспільних відносин щодо надання військовослужбовцям житла.

Є необхідність прийняття нових Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов, і надання їм жилих приміщень, враховуючи факти і відносини та передумови, які складаються в умовах сьогодення.

М. О. Шишлюк зазначає, що Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» як основний нормативно-правовий акт щодо забезпечення житлом військовослужбовців має ряд проблем, а саме:

військові частини або взагалі не мають змоги для забезпечення військовослужбовців до одержання службових жилих приміщень, або не влаштовує їх якість та кількість;

оренда житла військовими частинами здійснюється вкрай рідко у зв'язку з нестачею коштів;

безквартирні військовослужбовці, які наймають житло, роблять це не за власним бажанням, а внаслідок відсутності службового житла і місць в гуртожитках;

грошова компенсація за найм військовослужбовцями житла розповсюджується не на всіх наймачів та носить переважно незначний характер;

недіючим залишається п. 7 ст. 12 Закону, який стосується права на індивідуальне будівництво чи придбання житла та на отримання позик з погашенням за рахунок коштів військових формувань.

На жаль, на сьогодні жоден з вищезазначених нормативно-правових актів не містить чітко встановлених строків отримання житла за новим місцем служби військовослужбовцями після здачі житла за попереднім місцем служби. Тому, М. Шишлюк необхідно наполягає на законодавчому встановленні строку, протягом якого надається нове житло за новим місцем служби після здачі житла за попереднім місцем служби, так як без законодавчого закріплення таких строків військовослужбовці наражають себе на небезпеку залишитись без житла [13].

Також М. Шишлюк зауважує, що одним із суттєвих недоліків Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» є законодавчо не встановлений вичерпний перелік осіб, які належать до кола членів сім'ї військовослужбовців, що супроводжує до певних проблем застосування окремих статей даного закону [13].

В даному випадку слід керуватися нормами Сімейного Кодексу України щодо визначення осіб, які є членами сім'ї військовослужбовця або

Інструкцією з організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями, в якій визначено, що до членів сім'ї військовослужбовця належать особи, які внесені в особову справу військовослужбовця в порядку, визначеному Інструкцією з організації обліку

особового складу Збройних Сил України, затвердженою наказом Міністерства оборони України від 26 травня 2014 року № 333.

Тому вважаємо за доцільне у статті 1 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» визначити чітке коло членів сім'ї військовослужбовця, тому, що умова постійного проживання у законі визначена.

Дещо інша ситуація склалась щодо забезпечення військовослужбовців службовим житловим приміщенням, яке відповідно до п. 15 Порядку забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житловими приміщеннями надається незалежно від перебування військовослужбовця на квартирному обліку, без урахування пільг, передбачених для забезпечення громадян житлом. Ми підтримуємо позицію А. В. Мінаєва щодо прискорення вирішення житлової проблеми в Збройних Силах, який зазначає, що доцільним вважається проведення всебічного наукового аналізу існуючих правових норм житлового забезпечення військовослужбовців, пропозицій, що надходять від військовослужбовців [14].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ознаками житлового забезпечення військовослужбовців як одного із видів їх соціального варто визначити:

1. забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями здійснюється виключно за рахунок коштів Державного бюджету України, виділених для Міністерства оборони України на відповідний рік;

2. суб'єктами, які підлягають забезпеченню – є коло осіб, які устанавлюються залежно від конкретних видів забезпечення (військовослужбовці за контрактом, військовослужбовці строкової служби, мобілізовані та інші, члени їх сімей);

3. право на жите приміщення забезпечення встановлюється для визначених категорій осіб при настанні відповідних обставин, вказаних у Законі України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», а також інших нормативно-правових актах;

4. правові гарантії забезпечення військовослужбовців жилими приміщеннями визначені у статтях Конституції України, положеннях спеціального Закону України «Про соціальний та правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» та підзаконними нормативно-правовими актами в сфері забезпечення житлом військовослужбовців.

Держава законодавчо закріпивши спеціальний статус військовослужбовців з усіма правами, що випливають із нього, пільгами, компенсаціями та гарантіями, фактично не може забезпечити їх механізм реалізації права на житло як військовослужбовців, так і членів їхніх родин через відсутність необхідної економічної бази, достатнього обсягу фінансових ресурсів, чіткого механізму реалізації задекларованих гарантій і пільг, вимагаючи при цьому неухильного та якісного виконання військовослужбовцями своїх професійних обов'язків.

Чинне законодавство, зокрема Житловий Кодекс УРСР, містить застарілі норми, які унеможливають забезпечення правом на житло не лише військовослужбовців, а інші категорії громадян. Більшість норм чинного законодавства містить задекларовані положення відповідно до міжнародних норм і норм Основного закону, а механізм забезпечення військовослужбовців житлом залишається на стадії реалізації принципу те, що «de facto» не відповідає «de jure» в силу економічного стану в країні, умов проведення Операції Об'єднаних Сил на Сході, виділення коштів на житло або грошові компенсації в Державному бюджеті на поточний рік.

Тому необхідно не лише впровадження певних змін до окремих нормативно-правових актів, але й утворення узгодженого, економічно обґрунтованого, соціально-правового механізму реалізації норм чинного законодавства, відповідне бюджетне фінансування та залучення іноземних інвесторів, щоб забезпечити правом на житло військовослужбовців, які реалізують конституційний обов'язок служити Батьківщині.

Список використаних джерел

1. Шишлюк М. О. Матеріальне забезпечення у зв'язку з необхідністю компенсації окремих видатків як додатковий вид соціального захисту військовослужбовців. Трудове законодавство : шляхи реформування. 2013. С. 281–283.
2. Цюкало Л.В. Соціальне забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та його суть. *Ефективна економіка*. 2017. № 7. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5696>
Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 30.09.2016. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 14.01.2019).
3. Сайнецький О. П. Зміст та особливості соціального забезпечення військовослужбовців як правового явища. Митна справа, 2013. № 5(89).С. 204–209.
4. Пасіка С. П. Адміністративно-правове регулювання соціального забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України : автореф. дис... канд. юридичних наук : 12.00.07. Запоріжжя. 2011. 21 с.
5. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12> (дата звернення: 11.01.2019).
6. А. Мельник. Забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей житлом : історико-правовий аналіз. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 4. С. 92–95. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2018/4/17.pdf4>
7. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 30.09.2016. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 14.01.2019).
8. Житловий кодекс Української РСР від 30 червня 1983 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1983. № 28. Ст. 573.
9. Деякі питання забезпечення житлом військовослужбовців та інших громадян : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 р. № 728. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/728-2015-%D0%BF> (дата звернення: 11.01.2019).
10. Про розмір і порядок виплати грошової компенсації військовослужбовцям Збройних Сил, Національної гвардії, Служби безпеки, Служби зовнішньої розвідки, Державної прикордонної служби, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації та Державної спеціальної служби транспорту за піднайом (найом) ними жилих приміщень : постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 р. № 450. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2013-%D0%BF> (дата звернення: 15.01.2019).
11. Про затвердження Інструкції з організації забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей жилими приміщеннями : наказ Міністерства оборони України від 31.07.2018 № 380 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1020-18#n22> (дата звернення: 14.01.2019).
12. Про затвердження Правил обліку громадян, які потребують поліпшення житлових умов і надання їм жилих приміщень в Українській РСР : постанова Ради Міністрів Української РСР і Української Республіканської Ради професійних спілок від 11 груд. 1984 р. № 470. URL: www.rada.gov.ua. (дата звернення: 14.01.2019).
13. Шишлюк М. О. Проблеми правового регулювання житлового забезпечення військовослужбовців. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 57. С. 239–244. URL: <http://www.apdp.in.ua/v57/34.pdf>
14. Мінаєв А. В. Соціальні аспекти правового регулювання житлового забезпечення військовослужбовців. *Актуальні проблеми політики*. 1999. Вип. 6–7. С. 156–164.

Рецензент – доктор юридичних наук, доцент Ляшук Р. М.

Дидовец Ю. Правовое регулирование жилищного обеспечения военнослужащих

В статье проводится анализ правового регулирования жилищного обеспечения военнослужащих в соответствии с нормами действующего законодательства. Автором выделены признаки жилищного обеспечения военнослужащих как одного из видов их социального обеспечения, является составной функцией государства по социальной защите военнослужащих различных категорий и членов их семей. Осуществлен анализ проблем правового регулирования жилищного обеспечения военнослужащих и рассмотрены пути их решения. В данной статье раскрыты правовые гарантии обеспечения военнослужащих жилыми помещениями, нуждающихся в улучшении жилищных условий.

Ключевые слова: социальное обеспечение; жилищное обеспечение; военнослужащие.

Didovets Yu. Concerning the Legal Regulation of Housing Providing to Servicemen

The article deals with the analysis of the legal regulation of housing providing to servicemen in accordance with current legislation norms.

The author distinguishes features of housing providing of servicemen as one of their social welfare forms that is the state's function regarding social protection of servicemen of different categories and members of their families. In the article there is the analysis of the problems of legal regulation of housing providing to servicemen and ways of solution of these problems.

The housing items are divided between units in proportions to the number of people who need their living conditions to be improved. The official housing items are provided within the limits of not less than a certain average level of each citizen housing providing and not more than 13.65 square meters of living space per person.

The state has legally defined the special servicemen status with all their rights, privileges, compensations and guarantees, however, it is not able to provide the mechanism for realization of the right to housing both for servicemen and members of their families because of the lack of necessary economic base, sufficient financial resources, while demanding strict and effective execution of their professional duties by servicemen.

The current legislation, in particular the Housing Code, contains outdated norms that make it impossible to provide the right to housing not only for servicemen, but also for other categories of citizens. The mechanism of providing servicemen with housing remains at the stage of realization of the principle that "de facto" does not correspond to "de jure" due to the economic situation in the country, the conditions of conducting of the United Forces Operation in the East, allocation of housing costs or monetary compensation in the state budget for the current year.

Therefore, it is necessary not only to implement changes to certain legal acts, but also to create a coherent, economic, social and legal mechanism for realization of the current legislation norms, appropriate budget financing and attracting foreign investors in order to ensure the right to housing servicemen who fulfill the constitutional duty to serve their Motherland.

Key words: social welfare; housing providing; servicemen.